

ТАҚРИЗИ

роҳбари илмӣ ба таҳқиқи диссертатсионии Азизӣ Нигора Насрулло дар мавзуи «Тағйирёбии нишондиҳандаҳои физиологӣ ва биохимиявии хун дар беморони COVID-19 дар шароити Тоҷикистон», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои биологӣ аз рӯйи ихтисоси 1.5.34. – Физиология пешниҳод шудааст

Мубрамии мавзуи таҳқиқи диссертатсионии Азизӣ Нигора Насрулло дар мавзуи «Тағйирёбии нишондиҳандаҳои физиологӣ ва биохимиявии хун дар беморони COVID-19 дар шароити Тоҷикистон» ба он алоқамандӣ дорад, ки новобаста аз дараҷаи тараққиёти иқтисодӣ ва инкишофи соҳаи тиб ягон давлати дунё дар танҳой натавонист, ки худро аз паҳншавии сирояти COVID-19 ҳифз намояд. Зарари иқтисодӣ ва талафоти ҷоние, ки бемории COVID-19 ба амал овард, ҷомеаи ҷаҳониро водор намуд, ки дар ҳамбастагӣ қонуниятҳои паҳншавӣ, механизмҳои патогенетикӣ, роҳҳои пешгирӣ ва табобати онро омӯзанд.

То имрӯз оиди хусусиятҳои биологӣ, сохтори молекулавӣ, паҳншавӣ ва роҳҳои сироятёбӣ бо вируси SARS-CoV-2 олимони дунё таҳқиқотҳои зиёдеро ба анҷом расонидаанд ва ин боис гашт, ки дар роҳи мубориза алайҳи ин беморӣ инсоният ба комёбиҳои назаррас ноил гардад.

Новобаста аз ин, то имрӯз омӯзиши масъалаҳои тағйиротҳо дар нишондиҳандаҳои лаборатории клиникӣ ва биохимиявӣ, газҳои хун, электролитҳо, лахташавии хун, формулаи лейкоцитарӣ ва аҳамияти онҳо дар пешгуи оқибатҳои беморӣ муҳим боқӣ мемонад.

Азизӣ Нигора Насрулло соли 2017 ба факултети биологияи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни ба ихтисоси биолог-омӯзгор дохил шуда, онро соли 2021 хатм намуд. Пас аз хатми донишгоҳи номбурда ба шӯбаи омодаанамоии мутахассисони илмӣ ва илмию омӯзгорӣ ба ҳайси унвончуи кафедраи биохимия ва генетика қабул шудааст. Азизӣ Н.Н. аз 5.09 соли 2024 ба ҳайси сардори шӯбаи таълим дар Муассисаи давлатии таълимии “Коллеҷи тиббии шаҳри Ҳисор” фаъолият мекунад.

Диссертатсияи Азизӣ Н.Н. дар ҳаҷми 151 саҳифа пешниҳод гардида, аз муқаддима, шарҳи адабиёт, 4 боб, 15 зербоб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳо ва рӯйхати адабиёт, ки 161 адад (40 ватанӣ ва 121 хориҷӣ) мебошанд, иборат аст. Кор дар 14 ҷадвал, 5 расм ва 27 диаграмма тасвир шудааст.

Дар муқаддима оид ба муҳимияти мавзӯи таҳқиқот, мақсад ва вазифаҳо, наwgонии илмӣ таҳқиқот, аҳамияти назариявӣ ва илмию амалӣ ва нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда маълумот оварда шудааст.

Боби якум аз 6 зербоб иборат буда, дар он маълумотҳои илмӣ доир ба сохтори молекулавӣ, таснифот, хусусиятҳои биологӣ, паҳншавӣ, роҳҳои сироятёбӣ ва ташҳиси вируси SARS-CoV-2, паҳншавии он дар дунё, роҳҳои асосии сироятёбӣ, ташҳиси бемории COVID-19 ва тағйиротҳои нишондиҳандаҳои лаборатории хун дар беморон оварда шудааст.

Боби дуюм аз 4 зербоб иборат буда, дар он маълумот оид ба мавод, объект, шароит ва усулҳои таҳқиқот, аз ҷумла усулҳои муайян намудани таркиби газҳо ва ионҳои хуни шараёнӣ, усулҳои гематологии санчиши таркиби хуни канорӣ, усулҳои ҳисоб намудани ҳуҷайраҳои хун, формулаи лейкоцитарӣ, усулҳои таҳқиқи системаи лахташавии хун ва таркиби биохимиявии хун оварда шудааст. Озмоишҳо бо истифодаи муосиртарин усулҳо ва таҷҳизот гузаронида шудаанд, ки аз сифати баланди иҷроиши таҳқиқоти илмӣ дарак медиҳад. Таҳқиқот омӯзиши тағйиротҳо дар таҳлилҳои клиникӣ ва биохимиявии 600 нафар беморони COVID-19 - ро фаро гирифтааст, ки давоми ҷараёни пандемия дар беморхонаҳои шаҳри Душанбе таъбабат гирифтаанд.

Боби сеюм аз 5 зербоб иборат мебошад. Дар боби мазкур маълумотҳои илмӣ оид ба натиҷаи санчишҳои тағйирёбии газҳои таркиби хун ва ҳолати атсидию асосӣ дар беморони COVID-19, миқдори электролитҳо, нишондиҳандаҳои хуни канорӣ, системаи лахташавии хун, тағйирёбии нишондодҳои биохимиявии хун оварда шудааст. Дар боби мазкур натиҷаи таҳқиқотҳои ба даст овардашуда аз таҳлили илмӣ бароварда шудаанд.

Дар боби чорум натиҷаи таҳқиқотҳои гузаронидашуда зери таҳлили илмӣ қарор дода шудааст. Натиҷаҳои асосии таҳқиқоти илмӣ нишон додаанд, ки бо мурури вазниншавии ҳолати беморон, ҷараёни атсидоз зиёд мегардад. Дар хуни беморон вобаста ба дараҷаи вазнинии беморӣ пастшавии фишори парсиалии оксиген (PaO_2) мушоҳида карда мешавад. Дар беморони COVID-19 босуръат зиёдшавии лейкоцитҳо ба амал меояд, дар байни лейкоцитҳо нейтрофилҳо зиёда аз 90%-ро ташкил медиҳанд. Омӯзиши индексҳои лейкоцитӣ дар беморони COVID-19 нишон дод, ки ин нишондиҳандаҳо аҳамияти баланди ташхисӣ дошта, дараҷаи баланди захролудӣ, вазнинии беморӣ ва самаранокии таъбабатро инъикос менамоянд. Омӯзиши индексҳои лейкоцитӣ баъди 1 моҳи бемории COVID-19 нишон дод, ки дар гурӯҳи шахсони беморию дар шаклҳои миёнавазнин ва вазнин гузаронида ҳануз ба таври боварибахш баланд боқӣ мемонанд.

Пастшавии миқдори электролитҳо дар гурӯҳи беморони миёнавазнин ва вазнин муайян карда шуд.

Дар беморони COVID-19 вақти умумии лахташавии хун нисбати меъёр ду маротиба кӯтоҳ гардида, вақти протромбинӣ, таносуби меъёри байналмилалӣ, вақти қисман фаъолшудаи тромбопластинӣ ва миқдори он ба таври боварибахш кӯтоҳ гардидааст, миқдори фибриноген бошад нисбати меъёр зиёд гардидааст, ки ин аз фаъолшавии системаи лахташавии хун шаҳодат дода, ҳатари тромбозилшавиро дар беморон баланд менамояд.

Ҳангоми бемории COVID-19, дар баробари осеббинии ҳуҷайраҳои роҳҳои нафас ва шушҳо, инчунин осеби ҳуҷайраҳои ҷигар низ ба мушоҳида мерасад. Аз ин дар аксари беморон ба мушоҳида расидани фаъоли

баланди ферментҳои аминотрансферазаҳо шаҳодат медиҳад. Баландшавии миқдори билирубин аз меъёр дар 10,6% беморон мушоҳида гардидааст.

Дар охир дар асоси натиҷаи таҳқиқотҳои илмӣ муаллиф тавсияҳои муфидро барои омӯзиши тағйиротҳои лаборатории хун ва аҳамияти ташҳисии онҳо дар беморони COVID-19 пешниҳод намудааст.

Нуқтаҳои илмӣ ва натиҷаҳои диссертатсия илман асоснок буда, бо далелҳои муътамади назариявӣ-методи ва таҳлилии мустаҳкам қарда шудаанд. Мухтавои ассосии диссертатсия дар мақолаҳои илмии нашргардида ва баромадҳои муаллиф дар конфронсҳои сатҳи гуногун инъикос ёфтаанд.

Хулоса диссертатсияи Азизӣ Нигора Насрулло дар мавзӯи «Тағйирёбии нишондиҳандаҳои физиологӣ ва биохимиявии хун дар беморони COVID-19 дар шароити Тоҷикистон» ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267) ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия (қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 марти соли 2021, №3) ҷавобгу буда, ҷиҳати сазовор гардидан ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои биологӣ аз рӯи ихтисоси 1.5.34. – Физиология барои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда мешавад.

Роҳбари илмӣ:

Мудирӣ озмоишгоҳи ҷигар ва ғадуди зерӣ
меъдаи МД “Пажӯҳишгоҳи гастроэнтерология” - и
Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии
аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон,
номзади илмҳои биологӣ / И. Абдуллоев
« 28 » 03 2025 с.

/ Шамсудин / Шамсудинов Ш.Н.

Суроға: Индекс, 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, ноҳияи Сино, кӯчаи Нусратулло Махсум 106/3 - 29.
Телефон: (+992) 935085614. E-mail: mexruboni@mail.ru.

Имзои Ш.Н. Шамсудиновро тасдиқ мекунам
Сардори шуъбаи кадрҳои
МД “Пажӯхишгоҳи гастроэнтерология”-и
ВТ ва ХИА ҶТ

/ [Signature] / А.Н. Ниязов

Суроға: Индекс, 734064, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, ноҳияи Сино, кӯчаи Маяковский - 2.
Телефон: (+992-372) 236-59-31.
www.gastroenterology.tj